

Stanowisko lekarzy i naukowców w sprawie Strefy Czystego Transportu w Krakowie

Szanowni Państwo,

Jako członkowie Koalicji Lekarzy i Naukowców na rzecz Zdrowego Powietrza zwracamy Państwa uwagę na potrzebę podejmowania działań ograniczających emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych i **utrzymania ustanowionej w listopadzie 2022 roku Strefy Czystego Transportu w Krakowie (SCT)**, do czasu rzetelnej oceny na ile to narzędzie przyczynia się do ochrony zdrowia mieszkańców Krakowa.

W burzliwych dyskusjach, jakie toczyły się ostatnio na temat tworzenia stref czystego transportu marginalnie traktowana jest fundamentalna kwestia, którą jest odpowiedź na pytanie czemu mają one służyć. Głównym ich celem jest **ochrona życia i zdrowia mieszkańców miast**, którzy narażeni są na zanieczyszczenia powietrza pochodzące z komunikacji samochodowej. Kraków należy do czterech miast w Polsce, w których przekroczone są dopuszczalne średnioroczne stężenia NO₂, regulowane na mocy przepisów Unii Europejskiej i odpowiednich aktów prawa krajowego, będące czterokrotnie wyższe niż stężenia zalecane obecnie przez Światową Organizację Zdrowia.

W związku z wprowadzaniem SCT w Warszawie, Koalicja przygotowała specjalne opracowanie *Strefy Czystego Transportu w polskich miastach. Dlaczego potrzebujemy czystego powietrza?* ukazujące argumenty medyczne, które uzasadniają potrzebę podejmowania działań zmierzających do redukcji emisji pochodzenia komunikacyjnego (w szczególności tlenków azotu). W jego przygotowaniu uczestniczyli eksperci z Warszawy, Krakowa i Katowic, którzy od wielu lat zajmują się naukowo i zawodowo zagadnieniami związanymi z wpływem zanieczyszczeń powietrza na zdrowie.

Prowadzone badania naukowe wykazały, że zanieczyszczenia komunikacyjne w istotny sposób wpływają negatywnie na zdrowie, a w szczególności:

- wywołują i zaostrzają przebieg chorób układu oddechowego, takich jak astma i przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP);
- powodują ostre incydenty chorób sercowo-naczyniowych, ale także są jednym z czynników ryzyka występowania tych chorób;
- znacząco wpływają na funkcje poznawcze, przyczyniając się do rozwoju zespołów otępiennych u osób starszych oraz do pogorszenia koncentracji i uczenia się dzieci i młodzieży;
- przyczyniają się do powstawania nowotworów złośliwych.

Zła jakość powietrza w miastach ma szczególnie szkodliwy wpływ na zdrowie dzieci, kobiet w ciąży, osób starszych i z chorobami przewlekłymi. W przypadku emisji spalin samochodowych szczególnie narażone są małe dzieci, które z powodu niskiego wzrostu łatwiej – w porównaniu z dorosłymi – inhalują zanieczyszczenia pochodzące z rur wydechowych pojazdów i zdecydowanie gorzej metabolizują i eliminują ich składniki z powodu nie w pełni jeszcze wykształconego i funkcjonującego układu odpornościowego.

Strefy czystego powietrza, zmniejszając stężenia zanieczyszczeń komunikacyjnych w Krakowie, spowodują istotne skutki zdrowotne. **Dzięki działaniom obniżającym emisję komunikacyjną Kraków może uniknąć 295 przedwczesnych zgonów rocznie.** Pośrednim na to dowodem mogą być obserwacje poczynione w trakcie tzw. lockdown'u, wprowadzonego podczas pandemii COVID-19 wiosną 2020 roku w Europie. Spadki stężenia NO₂ pochodzące z transportu drogowego w jednym

tylko miesiącu obowiązywania lockdown'u wahały się w krajach europejskich od 21% w Czechach i w Polsce do 58% w Portugalii. Spowodowało to zmniejszenie w tym okresie liczby zgonów, wizyt w Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych, nieobecności w pracy z powodu choroby, a także zużycia leków.

Dlatego Koalicja Lekarzy i Naukowców na rzecz Zdrowego Powietrza zwraca uwagę Prezydentowi Miasta Krakowa i Radnym Krakowa na potrzebę redukcji emisji komunikacyjnych w Krakowie a Stefy Czystego Transportu powinny być tak zdefiniowane, aby ten cel spełniły, przyczyniając się w istotnym stopniu do ochrony zdrowia mieszkańców miasta.

dr hab. n. med. Tadeusz M Zielonka – Przewodniczący Koalicji

Zakład Medycyny Rodzinnej, Warszawski Uniwersytet Medyczny

dr hab. n. o zdr. Grzegorz Dziubanek, Prof. SUM

Katedra Zdrowia Środowiskowego, Wydział Zdrowia Publicznego w Bytomiu,
Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

dr hab. inż. Artur Badyda, prof. PW

Zakład Informatyki i Badań Jakości Środowiska,
Politechnika Warszawska

prof. dr hab. n. med. Andrzej Chciałowski

Klinika Chorób Wewnętrznych, Infekcyjnych i Alergologii, Wojskowy Instytut Medyczny
Państwowy Instytut Badawczy

dr n. med. Piotr Dąbrowiecki

Klinika Chorób Wewnętrznych, Infekcyjnych i Alergologii, Wojskowy Instytut Medyczny,
Państwowy Instytut Badawczy

prof. dr hab. n. med. Ewa Konduracka

Klinika Choroby Wieńcowej i Niewydolności Serca Instytut Kardiologii,
Uniwersytet Jagielloński, Collegium Medicum, Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła 2

dr hab. n. med. Wojciech Feleszko

Klinika Alergologii i Pneumonologii Wieku Dziecięcego,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

Łukasz Adamkiewicz

Fundacja Europejskie Centrum Czystego Powietrza